

Теми 6-8, 10

Пенсійне забезпечення в Україні

У сучасних умовах пенсію можна розглядати як грошову виплату (з розрахунку на місяць), яка призначається відповідно до встановлених державою правил громадянам, що досягли встановленого законом пенсійного віку, чи які набули спеціального стажу (вслуги років) встановленої тривалості, або яким встановлена інвалідність, чи які втратили годувальника за рахунок коштів, асигнованих на ці цілі державою з державного бюджету, з Пенсійного фонду, з Накопичувального пенсійного фонду та з недержавних – пенсійних фондів.

Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування передбачає два рівні.

Перший рівень – солідарна система пенсійних виплат (пенсії з поточних надходжень), яка є обов'язковою і передбачає встановлення розмірів пенсій залежно від страхового стажу та розміру заробітної плати, з якої сплачені внески, облік яких здійснюється персоніфіковано в Пенсійному фонді.

Другий рівень – система накопичувального пенсійного забезпечення в рамках загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Запровадження цієї системи передбачає акумулювання персоніфікованої частини внесків громадян, які обліковуватимуться на індивідуальних накопичувальних пенсійних рахунках і накопичуватимуться у єдиному державному Накопичувальному фонді, та подальше інвестування цих коштів із метою отримання інвестиційного доходу. Виплати з Накопичувального пенсійного фонду здійснюються після виходу особи на пенсію і разом з пенсією, що виплачуватиметься з солідарної пенсійної системи з поточних надходжень (пенсія першого рівня), в загальній сумі забезпечить розмір пенсії нарівні більш як 50 відсотків заробітної плати працівника, яку він одержував до виходу на пенсію. Кошти у розмірах, що обліковуватимуться на

індивідуальному накопичувальному пенсійному рахунку, будуть належати застрахованій особі і передаватимуться спадкоємцям у встановленому законодавством порядку. Активи Накопичувального пенсійного фонду використовуватимуться для внутрішніх інвестицій в національну економіку, що, в свою чергу, сприятиме збільшенню надходження коштів до Пенсійного фонду і виплати пенсій із поточних надходжень за солідарною системою.

Добровільне додаткове пенсійне забезпечення передбачає *третій рівень*, тобто це система недержавного пенсійного страхування, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень і яка забезпечує застрахованій особі після виходу на пенсію отримання крім пенсії за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням додаткової пенсії шляхом добровільних пенсійних внесків до недержавних пенсійних фондів, які стануть основою цієї системи, в тому числі і ті, що створені за корпоративними та професійними ознаками. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» прийнято Верховною Радою України 9 липня 2003 р.

Громадяни України можуть бути учасниками та отримувати пенсійні виплати одночасно з різних рівнів системи пенсійного забезпечення в Україні.

Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. призначаються такі пенсійні виплати:

- 1) за рахунок коштів Пенсійного фонду в солідарній системі: а) пенсія за віком;
- б) пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання (у тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства);
- в) пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

Особі, яка має одночасно право на різні види пенсії (за віком, по

інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника), призначається один із цих видів пенсії за її вибором.

2) за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках Накопичувального фонду або на індивідуальних пенсійних рахунках у відповідних недержавних пенсійних фондах – суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення, здійснюються такі пенсійні виплати, як довічні пенсії і одноразова виплата.

Особі, яка має право на довічну пенсію, призначається один із видів пенсії за її вибором.

У солідарній системі за цим Законом надаються соціальні послуги за рахунок коштів Пенсійного фонду. До таких послуг належить допомога на поховання пенсіонера.

Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23 вересня 1999 р. (зі змінами) призначаються страхові виплати:

а) по інвалідності, якщо інвалідність настала внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання;

б) у разі втрати годувальника, якщо смерть годувальника настала внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання.

А відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 р. (зі змінами) та іншого пенсійного законодавства окремим категоріям громадян призначаються:

а) пенсії за віком на пільгових умовах;

б) пенсії за вислугу років;

в) соціальні пенсії.

Право на соціальну пенсію мають усі непрацездатні, непрацюючі громадяни, які не мають права на трудову пенсію.

Студенти повинні знати, що особам, які мають одночасно право на різні

державні пенсії, призначається одна пенсія за їх вибором, за винятком пенсій інвалідам внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, що їх вони дістали при захисті Батьківщини або при виконанні інших обов'язків військової служби, або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті чи з виконанням інтернаціонального обов'язку.

Особливим видом державної пенсії, яка не входить до названих видів і призначається обмеженому, визначеному законом колу громадян, є пенсія за особливі заслуги перед Україною.

Недержавне пенсійне забезпечення відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 р. здійснюється пенсійними фондами, страховими організаціями та банківськими установами на договірних засадах. Пенсійні фонди відповідно до цього Закону можуть здійснювати такі види пенсійних виплат: пенсія на визначений строк; одноразова пенсійна виплата.

Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування можна розглядати як особливий вид загальнообов'язкового державного соціального страхування, яке полягає у формуванні Пенсійного фонду за рахунок страхових внесків роботодавців, інших осіб, а також за рахунок бюджетних та інших джерел, та формуванні на договірних засадах Накопичувального пенсійного фонду, накопичення в ньому коштів із метою виплати в подальшому з цих фондів застрахованим особам та членам їхніх сімей пенсій та інших виплат по досягненні ними пенсійного віку чи настання інших, передбачених законом обставин.

Згідно зі ст.7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» загальнообов'язкове державне пенсійне страхування здійснюється за принципами:

– законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

- обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством, а також осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, фізичних осіб - підприємців;
- права на добровільну участь у системі загальнообов'язкового пенсійного страхування осіб, які відповідно до цього Закону не підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню;
- заінтересованості кожної працездатної особи у власному матеріальному забезпеченні після виходу на пенсію;
- рівноправності застрахованих осіб щодо отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;
- диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу та розміру заробітної плати (доходу);
- солідарності та субсидування в солідарній системі;
- фінансування видатків на виплату пенсій, надання соціальних послуг за рахунок страхових внесків, бюджетних коштів і коштів цільових фондів;
- спрямування частини страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування для здійснення оплати договорів страхування довічної пенсії і одноразової виплати залежно від розмірів накопичень застрахованої особи з урахуванням інвестиційного доходу;
- державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав, передбачених законом;
- гласності, прозорості та доступності діяльності Пенсійного фонду;
- обов'язковості фінансування за рахунок коштів Пенсійного фонду витрат, пов'язаних із виплатою пенсій та наданням соціальних послуг, в обсягах, передбачених законом;
- цільового та ефективного використання коштів загальнообов'язкового

державного пенсійного страхування;

– відповідальності суб'єктів системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за порушення норм цього Закону, а також за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків.

Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Суб'єктами солідарної системи є: застраховані особи, а в окремих випадках, визначених цим Законом, – члени їхніх сімей та інші особи; страхувальники; Пенсійний фонд; уповноважений банк; підприємства, установи, організації (далі – організації), що здійснюють виплату і доставку пенсій.

Суб'єктами системи накопичувального пенсійного забезпечення є: особи, від імені та на користь яких здійснюється накопичення та інвестування коштів; підприємства, установи, організації та фізичні особи, що здійснюють перерахування внесків до системи накопичувального пенсійного забезпечення; Накопичувальний фонд; недержавні пенсійні фонди; юридичні особи, які здійснюють адміністративне управління Накопичувальним фондом і недержавними пенсійними фондами та управління їх пенсійними активами; зберігач; страхові організації.

Інші суб'єкти системи накопичувального пенсійного забезпечення можуть бути визначені законами України.

Органи Пенсійного фонду ведуть облік усіх застрахованих осіб та персоніфікований облік надходження страхових внесків і забезпечують функціонування єдиного державного автоматизованого банку відомостей про застрахованих осіб, здійснюють облік коштів Накопичувального фонду на накопичувальних пенсійних рахунках. Облік усіх застрахованих осіб та персоніфікований облік надходжень від сплати єдиного внеску на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також персоніфікований облік коштів накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюються в порядку, визначеному Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Пенсійний фонд забезпечує комплекс організаційних та технічних заходів, спрямованих на захист відомостей, що містяться в системі персоніфікованого обліку, в тому числі забезпечує обмеження кола службових осіб, які в силу своїх службових обов'язків мають доступ до відомостей, що містяться в системі персоніфікованого обліку.

Особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років та наявності страхового стажу не менше 15 років.

Розмір пенсії за віком визначається за формулою:

$$П = Зп \cdot Кс,$$

де: П – розмір пенсії, у гривнях; Зп – заробітна плата (дохід) застрахованої особи, визначена відповідно до статті 40 Закону, з якої обчислюється пенсія, у гривнях; Кс – коефіцієнт страхового стажу застрахованої особи, визначений відповідно до статті 25 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – закону).

За бажанням застрахованої особи частина розміру пенсії за віком за період страхового стажу, набутого до дня набрання чинності цим Законом, може бути визначена відповідно до раніше діючого законодавства, а частина розміру пенсії за період страхового стажу, набутого після набрання чинності цим Законом, – відповідно до закону.

При цьому частина розміру пенсії за віком, обчислена за раніше діючим законодавством, не може перевищувати максимальних розмірів пенсій, визначених законом для відповідних категорій пенсіонерів, та не може бути нижчою, ніж розмір трудової пенсії за віком із урахуванням цільової грошової

допомоги на прожиття, що діяли на день набрання чинності законом.

Розмір пенсії за віком, обчислений за раніше діючим законодавством, підвищується з дня набрання чинності цим Законом до дня її призначення в порядку, передбаченому частинами першою та другою статті 42 Закону.

Максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

Пенсія по інвалідності призначається в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності внаслідок загального захворювання (в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства) за наявності страхового стажу, передбаченого статтею 32 Закону.

Пенсія по інвалідності призначається незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи.

Пенсія по інвалідності від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання призначається відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Пенсійний фонд є органом, який здійснює керівництво та управління солідарною системою, провадить збір, акумуляцію та облік страхових внесків, призначає пенсії та підготовляє документи для її виплати, забезпечує своєчасне і в повному обсязі фінансування та виплату пенсій, допомоги на поховання, здійснює контроль за цільовим використанням коштів Пенсійного фонду, вирішує питання, пов'язані з веденням обліку пенсійних активів застрахованих осіб на накопичувальних пенсійних рахунках, здійснює адміністративне управління Накопичувальним фондом та інші функції,

передбачені цим Законом і статутом Пенсійного фонду.

До структури виконавчих органів солідарної системи відносять Правління Пенсійного Фонду, Виконавчу дирекцію, територіальні органи в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі та районні й міські управління. Наглядова рада Пенсійного фонду створюється аналогічно, як і правління Пенсійного Фонду.

Застрахована особа, яка відповідно до закону є учасником накопичувальної системи пенсійного страхування, має право на отримання довічної пенсії або одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на її накопичувальному пенсійному рахунку в Накопичувальному фонді або на індивідуальному пенсійному рахунку у відповідному недержавному пенсійному фонді – суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення, за умови досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 Закону, а в разі відстрочення часу призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону у період після досягнення такого віку – із дня закінчення строку відстрочення дати призначення пенсії за віком у солідарній системі.

Довічна пенсія за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування враховується під час визначення мінімальної пенсії за віком відповідно до статті 28 Закону.

Страхування і виплата довічної пенсії здійснюється згідно із Законом України «Про страхування» страховою організацією, обраною застрахованою особою.

Розмір довічної пенсії розраховується страховою організацією актуарно, виходячи з суми оплати договору страхування довічної пенсії, з урахуванням майбутнього інвестиційного доходу, забезпечуваного страховою організацією, видатків, пов'язаних із подальшим інвестуванням зазначених сум, та з урахуванням середньої для чоловіків і жінок величини тривалості

життя.

Виплата довічної пенсії здійснюється у строки і в порядку, що визначені договором страхування довічної пенсії.

Страхові організації, що здійснюють страхування і виплату довічної пенсії, передбаченої цим Законом, забезпечують свою платоспроможність відповідно до законодавства про страхову діяльність.

Одноразова виплата учаснику накопичувальної системи пенсійного страхування за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування здійснюється в порядку, визначеному статтею 56 Закону:

1) територіальним органом Пенсійного фонду – за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування;

2) адміністратором відповідного недержавного пенсійного фонду – суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення – за рахунок коштів, що обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника накопичувальної системи пенсійного страхування.

Як показав не тільки досвід України, а й світовий, жодна державна солідарна пенсійна система неспроможна забезпечити високий рівень пенсій за низьких розмірів обов'язкових пенсійних відрахувань та несприятливих демографічних умов. Тому Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення», прийнятий 9 липня 2003 р. і, який набув чинності 1 січня 2004 р., створює законодавчу базу для розвитку системи добровільного пенсійного забезпечення та надає можливість громадянам робити додаткові добровільні накопичення на старість. Цей Закон встановлює:

- поняття системи недержавного пенсійного забезпечення;
- коло осіб та умови їх участі в системі недержавного пенсійного забезпечення;
- види недержавних пенсійних фондів, порядок їх утворення та

функціонування;

- порядок використання, захист та інвестування пенсійних активів;
- види пенсій та порядок їх виплати;
- успадкування пенсійних активів;
- звітність у системі недержавного пенсійного забезпечення;
- відповідальність юридичних осіб, які надають послуги в сфері недержавного пенсійного забезпечення;
- державний нагляд за юридичними особами, які надають послуги в сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», система недержавного пенсійного забезпечення – це складова системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб, крім випадків, передбачених законами, у формуванні пенсійних накопичень із метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов’язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється:

1) пенсійними фондами шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками таких фондів відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»;

страховими організаціями шляхом укладення договорів страхування довічної пенсії з учасниками фонду, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та законодавства про страхування;

– банківськими установами відповідно до Закону та законодавства про банківську діяльність шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних

осіб, що встановлюється згідно із законодавством.

Недержавне пенсійне забезпечення, крім Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», регулюється також законодавством про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, законами України «Про банки і банківську діяльність», «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється за такими принципами:

- законодавчого визначення умов недержавного пенсійного забезпечення;
 - заінтересованості фізичних осіб у недержавному пенсійному забезпеченні;
 - добровільності створення пенсійних фондів юридичними та фізичними особами, об'єднаннями фізичних осіб та об'єднаннями юридичних осіб;
 - добровільної участі фізичних осіб у системі недержавного пенсійного забезпечення та вибору виду пенсійної виплати, крім випадків, передбачених цим Законом;
 - добровільності прийняття роботодавцем рішення про здійснення пенсійних внесків на користь своїх працівників до системи недержавного пенсійного забезпечення;
 - економічної заінтересованості роботодавця у здійсненні пенсійних внесків на користь своїх працівників до системи недержавного пенсійного забезпечення;
- неможливості необґрунтованої відмови роботодавця від здійснення пенсійних внесків до системи недержавного пенсійного забезпечення на користь своїх працівників, якщо роботодавець розпочав здійснення таких пенсійних внесків;

– рівноправності всіх учасників пенсійного фонду, які беруть участь в одній пенсійній схемі;

– розмежування та відокремлення активів пенсійного фонду від активів інших суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення та накопичувального пенсійного страхування з метою захисту майнових прав учасників пенсійного фонду та унеможливлення банкрутства пенсійного фонду;

– визначення розміру пенсійної виплати залежно від суми пенсійних коштів, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду або застрахованої особи;

– гарантування фізичним особам реалізації прав, наданих їм Законом;

– цільового та ефективного використання пенсійних коштів;

– державного регулювання розміру тарифів на послуги, що надаються у системі недержавного пенсійного забезпечення;

– відповідальності суб'єктів системи недержавного пенсійного забезпечення за порушення норм, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства;

– державного регулювання діяльності з недержавного пенсійного забезпечення та нагляду за його здійсненням.

Суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення є фізичні і юридичні особи, як учасники відносин, що регулюються Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення». До таких належать:

1) *недержавні пенсійні фонди* – це юридичні особи, створені відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», які мають статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонують та провадять діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснюють пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному цим Законом порядку;

2) *страхові організації*, які уклали договори страхування довічної пенсії з учасниками фонду, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду;

3) *банківські установи*, які уклали договори про відкриття пенсійних депозитних рахунків;

4) *вкладники та учасники пенсійних фондів, учасники накопичувальної системи пенсійного страхування*. Фізична особа, на користь якої сплачуються пенсійні внески до недержавного пенсійного фонду і яка має право або набуде право на одержання пенсійних виплат із такого фонду, є учасником пенсійного фонду. Учасниками пенсійного фонду можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства. Участь фізичних осіб у будь-якому недержавному пенсійному фонді є добровільною. Фізична особа може бути учасником кількох пенсійних фондів за власним вибором. Пенсійні виплати можуть здійснюватися учасникові або його спадкоємцеві. Особа, яка сплачує пенсійні внески на користь учасника шляхом перерахування коштів до недержавного пенсійного фонду відповідно до умов пенсійного контракту, є вкладником пенсійного фонду. Вкладником може бути сам учасник, подружжя, діти, батьки, роботодавець учасника пенсійного фонду або професійне об'єднання, членом якого є учасник фонду.

У будь-якому пенсійному фонді його учасники можуть бути одночасно і вкладниками такого фонду.

Учасники відкритого пенсійного фонду мають право залишатися його учасниками у разі припинення здійснення пенсійних внесків на їх користь;

5) *вкладники пенсійних депозитних рахунків* – особи, які сплачують пенсійні внески на користь учасника шляхом перерахування грошових коштів на пенсійний депозитний рахунок до банківської установи за договором про відкриття пенсійного депозитного рахунку;

6) *учасники недержавного пенсійного забезпечення*;

7) *засновники пенсійних фондів* – це можуть бути будь-які одна чи декілька юридичних осіб;

8) *роботодавці* – платники корпоративних пенсійних фондів - це роботодавці, які визнають статут уже створеного корпоративного пенсійного фонду, виявили бажання перераховувати грошові кошти на користь своїх працівників до такого фонду на підставі договору, укладеного ними з радою цього пенсійного фонду;

9) *саморегульвні організації суб'єктів, які надають послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення* – це неприбуткові організації (непідприємницькі товариства), що створюються з метою встановлення професійних стандартів діяльності задміністрування недержавних пенсійних фондів, захисту та представлення інтересів своїх членів, а також учасників недержавних пенсійних фондів;

10) *органи державного нагляду і контролю у сфері недержавного пенсійного забезпечення* – це Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольний комітет України, Національний банк України;

11) *адміністратори пенсійних фондів* – юридичні особи, що здійснюють адміністрування недержавних пенсійних фондів на умовах Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»;

12) *компанії з управління активами* – юридичні особи, які провадять професійну діяльність з управління активами на підставі відповідної ліцензії на провадження такої діяльності;

13) *зберігачі* – банки, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства про банки та банківську діяльність та відповідають вимогам Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» щодо зберігання та обслуговування коштів недержавних пенсійних фондів;

14) *аудитори* – це фахівці у сфері бухгалтерського обліку й аудиту, які

мають право на провадження аудиторської діяльності займаються виключно наданням аудиторських послуг згідно із законодавством на підставі договору, який укладається між аудитором та юридичною особою;

15) *особи, які надають консультаційні та агентські послуги відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»* – агентські послуги надаються фізичними особами на підставі договору доручення про надання таких послуг, який укладається з адміністратором недержавного пенсійного фонду. До агентських послуг належать:

а) будь-яка дозволена законодавством діяльність, спрямована на забезпечення переконання осіб у необхідності укладення пенсійного контракту з пенсійним фондом;

б) послуги з укладення пенсійних контрактів від імені адміністратора пенсійного фонду.

За видами пенсійні фонди можуть утворюватися як відкриті пенсійні фонди, корпоративні пенсійні фонди та професійні пенсійні фонди. Студенти повинні дати характеристику їм та їхнім органам управління.

Пенсійний контракт є договором між пенсійним фондом та його вкладником, який укладається від імені пенсійного фонду його адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або декількох учасників фонду за рахунок пенсійних внесків такого вкладника. Пенсійний контракт повинен відповідати положенням статуту пенсійного фонду й обов'язково містити застереження про те, що держава не несе відповідальності за зобов'язаннями пенсійного фонду.

Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюється пенсійними фондами, визначаються пенсійними схемами, які розробляються з дотриманням вимог Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та інших нормативно-правових актів із питань

недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійні схеми та зміни до них розробляються та затверджуються засновником (зборами засновників) пенсійного фонду. Пенсійні схеми корпоративного пенсійного фонду та зміни до них погоджуються з представниками трудових колективів відповідних юридичних осіб – роботодавців, які є засновниками такого фонду. Пенсійні схеми та зміни до них підлягають реєстрації в національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Пенсійний фонд може використовувати кілька пенсійних схем.

Пенсійні фонди відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» можуть здійснювати такі види пенсійних виплат:

- 1) пенсія на визначений строк;
- 2) одноразова пенсійна виплата.

Розміри пенсійних виплат визначаються виходячи з сум пенсійних коштів, що обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду, тривалості виплати та формули розрахунку величини пенсії на визначений строк згідно з методикою, затвердженою національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Пенсійні виплати здійснюються у грошовій формі в національній валюті України. Адміністратор планує обсяг грошових коштів, необхідних для здійснення пенсійних виплат учасникам фонду відповідно до укладених пенсійних контрактів, та надає відповідну інформацію особам, що здійснюють управління пенсійними активами цього фонду в порядку, визначеному договором про управління активами.